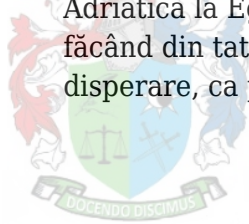

Primind recent volumul „Radu Theodoru, un destin împlinit”, scrisă de Florentin Popescu, un nume rezonant în peisajul literar actual, doresc să mă aplec spre a detalia câteva din gândurile mele. Ceea ce urmează să încununeze truda Domniei Sale este cercetarea, cu profundă responsabilitate a imensului material documentar, pus la dispoziție de generalul maior de două stele în retragere, pilot în Flotila I-a vânătoare București-Popești Leordeni, printre membrii fondatori ai Regimentului 3 Vânătoare Târgșor, Ploiești, comandant escadrilă cap de regiment, instructor de luptă aeriană, participant activ la acțiuni de luptă pentru izolarea și dezarmarea trupelor germane în mai multe zone: Balomir, Călnic, Sibot etc.

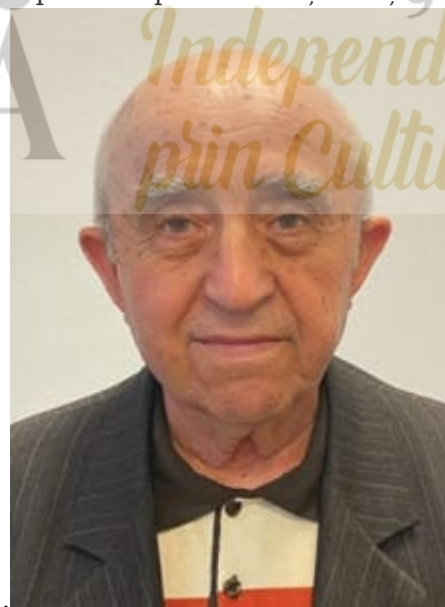
Chiar dacă poate să pară exagerat, dar vă asigur că nu pare, omul Radu Theodoru are, și e fără îndoială, o excepție fericită, o sută de ani de acasă. Este un mare caracter, o rara avis. Un asemenea om, este generalul erou și scriitorul de raftul întâi al oricărei biblioteci care se respect. Bucuria apariției cărții de față nu ar fi întreagă dacă n-am mulțumi d-nei Maria Marin, bibliotecara Casei de Creație „Radu Theodoru”, care, cu răbdare și acribie a alcătuit întreaga bibliografie legată de prezența scriitorului în presă, începând din 1952 și până azi și familiei Viorica și cpt. Comandor Ioan Bălan, cei care, cu profesionalism au selectat fotografiile, personificându-le, operație nu tocmai ușoară de vreme ce însuși albumul fotografic al personajului cărții noastre ar putea forma, el singur, o carte cu multe sute de pagini.

„Voica Theodoru a supravegheat cu severitate ca iconografia să respecte adevărul cronologic al vieții personajului acestui volum” (Autorul) Scriitorul Radu Theodoru găsește cuvintele cele mai potrivite de a-și prezenta cu demnitate și mândrie obârșia și atuurile acesteia, pe parcursul devenirii sale într-un destin de care este mândru: „Transhumanța oierilor din care mă trag; drumeții de la Adriatică la Egee și potecile munților bătute de Nanii cărvănari s-au rafinat vreme de un veac, făcând din tata un neliniștit care a drumețit pe uscat, în văzduh și pe mare, căutându-mă cu disperare, ca până la urmă să mă regăsesc în pașnica, trudnica și spornica ipostază de țaran și-n

ROMÂNIA

Independența
prin Cultură

mereu războinica ipostază de soldat al scrisului” Radu Theodoru.

Dovadă a roadelor maturității scriitoricești a criticului și istoricului literar Florentin Popescu este selectarea unei mărturisiri a scriitorului Radu Theodoru, făcută în urmă cu patru decenii unui reporter ajuns la Grădiștea de Giurgiu pentru un reportaj, pe care l-a publicat în revista „Argeș”, nr. 7 din 1983, care cred că i-a inspirat titlul primului text din volum „În loc de prefață”, destul de anost, în „O viață ca o poveste. O poveste cât o istorie”, găsind în mărturisire și o benefică sugestie a modului de abordare a subiectului volumului. „Ce altceva își poate dori scriitorul decât o întoarcere la esență, o participare la istorie, în sensul plinar al noțiunii? Argeșul care-mi udă grădina este, într-un fel direct, dincolo de metaforă, esență și istorie.

De la vechile grădiști dacice, până la uriașul complex hidro-energetic de la izvoarele lui, de la Posada la Curtea de Argeș, de la Meșterul Manole la proliferarea legendei în Pitești-ul petrochimiei, istoria se esențializează în ipostazele veșnicei deveniri, mereu nouă și totdeauna egală cu ea însăși. Ascult în lunca Argeșului șoptele veacurilor și știu că sunt aici de la Facere”. La vârsta de 16 ani, în 1940, oscila între marină și aviație. Până la urmă, Radu Theodoru a devenit un practicant în ambele (în cel al aviației a ajuns la o înaltă clasă de calificare, iar ca marinar, în postura de amator, cu experiențe neașteptate). Trăia, istoria țării sale pe viu, prin tot ce vedea că se petrece sub ochii lui. Nu a uitat niciodată, ziua de 22 iunie 1941, când a intrat în cel de al II-lea Război Mondial. Acel „Ostași, vă ordon: treceți Prutul!” A răsunat răscolitor în conștiința sa.

Unul dintre acei eroi militari dârji despre al cărui patriotism dau socoteală faptele descoperite în bogatul material documentar pus la dispoziția scriitorului Florentin Popescu. Acesta le-a decantat valorizându-le esențele prin care le-a înscris în dăinuire peste timp, lăsându-le să vorbească și să probeze strălucirea măreției unui destin împlinit, atât ca patriot memorabil dar și ca unul dintre scriitorii de referință ai literaturii române, atât în planul realizării etico-estetice cât și printr-o forță educativă al cărei adevăr se reazămă pe iubirea, respectul și admirația față de Mihai Eminescu. Acesta i-a fost și „i-a rămas un director de conștiință istorică.

Eminescu, analistul și vizionarul politic”. Probând cu fermitate și eleganță, avea presă cheie a unui mare caracter, recunoaște fără echivoc: „Sunt ceea ce sunt și datorită lui”. În toate romanele istorice și contemporane există Eminescu, în ipostaze de gânditor politic. În vara lui 1942, părinții își dau acordul ca fiul lor, Radu să urmeze școala de pilotaj fără motor. Urmează lecții de zbor. Inițierea în aviație sub semnul unei emoții greu de exprimat în cuvinte. Fără îndoială că amintirile cele mai adânci și de neuitat din vremea școlii au fost cele din zilele de 4-5 aprilie 1944. Avea 20 de ani când a fost „martor al bombardamentelor, executate de către aviația americană asupra Bucureștilor la 5 aprilie 1944”, despre care tânărul Radu Theodoru scrie: „Am țâșnit în curte odată cu primul val de bombardiere ajunse la orizont”.

Toate acestea le va cuprinde în volumul I al jurnalului „O viață fără fard”. Tot aici, cititorii vor întâlni figuri de oameni care au slujit aviația în perioade și etape ale unei istorii zbuciumate: bombardamentele angloamericane, invazia sovietică, datoriile de război, inflația și toate celelalte care s-au abătut asupra României în zbuciumatele decenii patru, cinci și șase ale veacului trecut. Demnă de interes, caracterizarea pe care Radu Theodoru a descoperit-o în dosarul de cadre al armatei, așa cum a ajuns în Arhivele Securității.

Foarte important și, în același timp interesant: caracterizarea respectivă este semnată de locuitorul politic al Comandamentului aviației, un locotenent-colonel a cărui semnătură din motive explicabile, a fost ștearsă atunci când celui vizat i-a fost înmănată o copie. Trebuie să menționăm că pentru Radu Theodoru perioada Sibiană a fost deosebit de rodnică. Și-a ordonat astfel programul încât, atunci când elevii erau la cursuri să-și rezerve două sau trei ore de studiu individual. Începuse să studieze epoca lui Mihai Viteazul, intuind un adevăr de o vitală importanță istorică, mărturisită astfel:

„Intuisem că epoca lui Mihai Viteazul răspunde moral, spiritual, ideatic, politic și militar întrebărilor actualității ...”. Rezultatul în plan istorico-literar al acestei cercetări, o nuvelă amplă cu titlul „Răscoala”, sâmburele care a devenit ulterior, volumul I al romanului „Brazdă și paloș”, reper decisiv pentru durată al scrisului lui Radu Theodoru despre Mihai Viteazul și epoca sa. Tot în această perioadă trebuie fixat și „Momentul decisiv” pentru întreaga viață a romancierului despre care însuși Radu Theodoru mărturisește: „Mircea Radina, redactor la revista Viața Militară a venit în centrul școlilor militare care era Sibiul, în căutare de colaboratori, m-a întâlnit solicitându-mi o povestire de război. Eram toabă de asemenea subiecte.

Numai povestirile celor din Flotila I Vânătoare puteau alcătui un volum de sute de pagini”. Dar cel

mai important rămâne faptul că la Sibiu, scriitorul începe să se consacre unui studiu aprofundat și sistematic în legătură cu domnia lui Mihai Viteazul. A avut ideea, care s-a dovedit inspirată să se adreseze unei edituri din București, de unde a primit sugestia scrierii unui roman istoric ceea ce și face, așa încât în 1951, octombrie, când este trecut în rezervă ca pilot de vânătoare avea terminate primele două capitole din romanul care îi va aduce gloria „Brazdă și paloș”. Scoaterea din cadrul armatei la numai 27 de ani își cerea, oarecum, o revanșă.

Una pe care pilotul a căutat-o și a găsit-o în literatură. Mărturisirile scriitorului referitoare la romanul său istoric „Brazdă și Paloș” sunt revelatoare și cred că, autorul acestui volum la care mă refer, scriitorul Florentin Popescu are dreptate să afirme că „într-un anume fel completează benefic orice medalion care îi va fi consacrat lui Radu Theodoru în istoriile și dicționarele literare ce se vor scrie în viitor”.

Pe de altă parte, mărturisirile de acest fel devin și un fel de „fișe de temperatură”, dacă se poate spune așa, ale stărilor, trăirilor, sentimentelor scriitorului. Un moment esențial, căruia Florentin Popescu îi acordă atenția cuvenită este romanul „Brazdă și Paloș” și ecourilor acestuia în spațiul criticii literare profesioniste. Într-adevăr, romanele scriitorului Radu Theodoru sunt convingătoare reconstituiri, faptele de viață, datorită scrupulozității detaliilor consemnate de autor, conferă relatării o concretețe care copleșește, te face să înțelegi și să crezi că eroii sunt ai unui anume timp și loc, de aceea, lumea cărții lui Radu Theodoru, nu poate fi „transferată”, cartea nu e un simbol ci o monografie. Cititorul versat își dă seama de dorința de a convinge a scriitorului prin argumentul acumulării și nu prin rezumarea, fie aceasta chiar și scilicet a unor situații cheie.

Pe cât posibil, Radu Theodoru înregistrează tot, scrie analitic, nu sintetic, expune nu interpretează. Este un ceva organic din care se naște un firesc copleșitor căruia nu i te poți împotrivi. De aceea, creațiile sale literare nu au „taine”, posedă, în schimb, o indubitabilă existență și rezistență a cărei trăinicie te face să crezi că totul se întâmplă, într-un permanent acum. Vreau și sper să reușesc să conving că o asemenea personalitate, mă refer la scriitorul și aviatorul ajuns general peste tainele cerului, celui ce m-a trimis cu gândul la o cugetare a lui George Enescu al cărei adevăr este întruchipat de Radu Theodoru. Acesta deși a depășit o vârstă centenară, nerenunțând la idealurile sale, nu are sufletul și inima brăzdate de șanțurile dureroase ale abandonării idealului ci întregi, curate ca și opera sa cu care, ca făptuitor al ei va dăinui în eternitate.

De aceea, cred și nu-mi va zdruncina nimeni și nimic acest fapt, că o asemenea personalitate, are în Florentin Popescu, Oglinda cu Suflet, pe care merită să o aibă. Recunosc și îi mulțumesc lui Florentin Popescu pentru plusul consistent de cunoaștere a acestui personaj de legendă, datorată acestei cărți eveniment - „Radu Theodoru, un destin împlinit”. Recunoscând că m-a inspirat conținutul acestei, încântătoare cărți, în încheiere, îmi îngădui să consemnez poezia:

PORTRETUL NELINIȘTII CREATOARE

V-am citit pe chip

Neliniștea fântânii și a arborilor pentru veșnicii.

Predestinați, mereu în noi să înviați

V-ați primit astfel răsplata

Pentru alegerea înțeleaptă făcută

Între leagăn și mormânt

Să va fie guvernată, între demn destin

De răstignire sacră

Pe crucea verbului a fi

Și a dăinui ca arbore în veșnicii.